

Plagues

DESCRIPCIÓ

Insecte lepidòpter de la família dels Tortricidae. Els adults –les papallones- presenten una envergadura alar d'uns 18 mm els mascles i 23 mm les femelles, amb un perceptible dimorfisme sexual. Així, els mascles tenen les ales superiors marró vermellós fort, a vegades amb espolvorejat marró púrpura; les inferiors són taronja, amb la banda terminal amarronada; les antenes clarament ciliades. Les femelles tenen les ales anteriors més clares que les dels mascles, amb un fi però evident reticulat fosc; les inferiors són taronja, quasi uniforme; les antenes són també ciliades però molt lleugerament. Quan reposen, els dos sexes tenen els dos parells d'ales reclinats sobre el dors en forma de teulada. Els ous són aplanats i ovals amb la superfície reticulada, al principi verd clars, esgroguent-se a mesura que es desenvolupen; són postos per la femella generalment sobre fulles de la planta nutricia en grups superposats de 10-200 unitats, amb el conjunt envoltat i protegit per una substància mucilaginosa quasi transparent. Les erugues són de color general verd clar, a vegades una mica amarronat, amb pinàcula d'on sorgeixen sedes blanquinoses; la placa protoràcica és marró verdosa amb taques negres en el marge lateral posterior; la placa anal és verda; el peritrema dels espiracles és negre i estret; el color del cap és variable, des de verd a marró groguenc. La pupa és marró fosc, destacant però en negre la part que correspon al cap, tòrax i ales; bandes d'espines dorsals ben desenvolupades sobre els segments abdominals; cremàster amb vuit curtes sedes en ganxo. Cal no confondre-la amb altres espècies similars de tortricids.

ESPÈCIES AFECTADES

La Cacoècia és un insecte extremadament polítag, afectant tant espècies silvestres com cultivades. A Catalunya se la coneix principalment com a plaga dels cultius de clavell i de diverses plantes d'hivernacle, com ara rosers i crisantems, però és també molt freqüent afectant arbres fruiters (pomeres, pereres...), maduixeres, matolls, moltes plantes de jardí (geranis, lilàs, fúcsies, rudes, xiprers...) i d'horta (tomaqueres, patateres, cols, llegums, pastanagues...). De fet, ha estat trobada alimentant-se de plantes pertanyents a molts grups botànics diferents..

BIOLOGIA

Els ous eclosionen dins d'un període que va de 7 a 24 dies la qual cosa depèn fortament de la temperatura. L'espècie passa l'hivern en forma d'eruga i quan el bon temps torna, tant aviat com a finals de febrer, ja comencen a veure's les primeres papallones. De fet, diverses generacions –entre 4 i 5- es succeeixen des del febrer fins a primers de novembre; aquestes se superposen a causa del creixement no homogeni de les diverses poblacions. Els dos sexes volen de dia i els mascles, més petits i àgils, ho fan amb extraordinària rapidesa, cercant les femelles, emissores de la feromona sexual específica, que els atreu fortament.

Les erugues viuen protegides ja sia a l'interior dels capolls de les flors de les quals s'alimenten o ja sia entre els pètals de les flors o fulles de la planta nutricia -que l'eruga ajunta per amagar-s'hi amb fibres de la seda que emet. En fruiters, l'eruga pot enganxar amb seda una fulla al fruit i aleshores, dins d'aquest espai, s'alimenta tant de l'epidermis de la fulla com de la del fruit, rosegant aquesta última perquè és força més dura. Quan se la molesta, l'eruga es belluga amb molta rapidesa tant cap davant com cap enrere. És en un d'aquests refugis on es transformarà en popa; la popa s'hi ancora per la part terminal del seu abdomen mitjançant les sedes ganxudes que té al cremàster.

Cacoecimorpha pronubana (Hübner, 1799). La "Cacoècia"

1. Adult

2. Posta

3. Eruga

Plagues

SIMPTOMES I DANYS

En el cas dels capolls de les flors que ataca, com que l'eruga barrina a l'interior, aquests poden no arribar a obrir-se i, si ho fan, la flor surt malformada i no és comercialment acceptable. En el cas d'atac a fulles, una observació acurada permetrà apreciar que aquestes es troben atípicament unides entre si per seda i presenten un mal aspecte, esgrogueint-se progressivament. En el cas de fruits, hom pot apreciar damunt la seva superfície unes petites àrees de pell endurida resultants de la cicatrització de l'epiteli a conseqüència del ròssec previ de l'eruga. Cal advertir que, a causa de la petita mida de les erugues -fins i tot quan ja són crescudes- i a la cura que tenen aquestes en amagar-se, a vegades no és fàcil detectar símptomes ni danys, sobretot quan les poblacions són petites i/o en els primers estadis larvaris.

ENEMICS NATURALS

Entre els depredadors, hi ha sobretot altres insectes, com ara xinxes, formigues, larves de crisopa i vespes. Però, a efecte de controlar les poblacions de Cacoècia, més importants són els parasitoides, dels quals se n'han citat diverses espècies. Entre aquests últims tenim himenòpters com *Trichogramma evanescens*, mínuscul tricogrammatid que parasita els ous de la Cacoècia, o *Apanteles xanthostigma* (bracònid), *Elachertus affinis* (calcídid) i *Phaeogenes nigridens* (icneumònid) que parasiten les erugues de la Cacoècia -l'últim també la pupa. El dípter taquinid *Actia pilipennis* és també un conegut parasitoid de l'eruga de la Cacoècia. Hi ha a més diversos patògens que infecten les seves erugues, produint-los la mort, com ara diversos baculovirus i nemàtodes entomopatògens.

MITJANS DE LLUITA

En el cas de plantes ornamentals i de jardí, si els símptomes es detecten aviat, pot aplicar-se un insecticida selectiu que cobreixi exclusivament la part afectada. En el cas de fruiters que cobreixen grans superfícies (com ara pomeres o pereres), en principi els tractaments efectuats contra altres tortricids més específics ja serien suficients per mantenir aquesta plaga sota control. De tota manera, en ambdós casos, la utilització racional dels insecticides i l'aplicació correcta de productes selectius afavoriran el manteniment de la fauna auxiliar que pot mantenir de forma natural les poblacions de la Cacoècia dins d'uns nivells satisfactoris.

Víctor Sarto i Monteys
Servei de Sanitat Vegetal

Fotos: Víctor Sarto

4. Crisàlide

5. Danys en la fulla de pomera

6. Danys en fruit